

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 4. Jild 4.

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 4 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибраҳимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Qurbonov Murodjon Dehqonboy o'g'li</i> "KASHKULI SALIMIY" ASARIDA USMONIY HUKMDORLAR TARIXINING YORITILISHI.....	12-17
<i>Ismoilova Diyoraoy Xursandjon qizi</i> AMIR NASRULLOH DIPLOMATIYASI	18-23
<i>Tursunov Farrux Fulomovich</i> ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДАГИ ТОЖИКЛАРГА ХОС УРФ-ОДАТ ВА МАРОСИМЛАР	24-28
<i>Usmonaliyev Isroiljon Ibrohimjon o'g'li</i> FARG'ONA VODIYSIDA "O'ZBEK" ETNONIMINING TARQALISHI	29-34
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> YEVRUOSIYO CHORVADOR QABILALARINING FARG'ONA VODIYSIGA KIRIB KELISHI.....	35-40
<i>Esanova Nilufar Pulatovna</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA YENGIL SANOAT SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR	41-46
<i>Abduraхимова Сабоҳат Эргаш қизи</i> БУХОРО АМРЛИГИ ДАВРИДА ЧИРОҚЧИ ТУМАНИНИНГ ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ТАРИХИ	47-53
<i>Toshturov Shuxrat</i> MUSTAQILLIKKACHA BO'LGAN DAVRDA NAVOIY VILOYATI SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK MUHITGA TA'SIRI	54-60
<i>Kanimkulov Olimjon Sheraliyevich</i> AKADEMIK YAHYO G'ULOMOV FAOLIYATI HAQIDA QAYDLAR ("XORAZMNING SUG'ORILISH TARIXI" ASARI MISOLIDA).....	61-65
<i>Begniyazova Gozzal Allambergenovna</i> QORAQALPOQ XALQ ERTAKLARINING YIG'ILISHI VA NASHR QILINISHI.....	66-70

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Султонов Баходир Файзуллаевич, Тураева Гулизахро Каххоровна, Норбўтаев Бахтиёр Абдурахимович</i> СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ДОНЛИ ЭКИНЛАР ХОСИЛДОРЛИГИНИНГ 2024-2027 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ПРОГНОЗ ПАРАМЕТРЛАРИ.....	71-78
<i>Abdiganieva Zarapshan Salievna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA AHOLI TURMUSH DARAJASINI OSHIRISHDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	79-85
<i>Otaxonova Odinaxon Inomovna</i> QORAMOLCHILIK MAHSULOTLARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA OZUQA BAZASINI YAXSHILASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	86-94
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> СУҒУРТА ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИДА МАРКЕТИНГ ФАОЛИЯТИНИ РЕЖАЛАШТИРИШ АСОСЛАРИ	95-99
<i>Хушмурадов Оман Намозович</i> СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ	100-110

<i>Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Karabayev Rustam Zafarovich</i> BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BIZNES JARAYONLARNI TASHKIL ETISH YO'LLARI	111-125
<i>Фаттахова Муниса Абдухамитовна</i> ПОНЯТИЕ И ПУТИ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	126-133
<i>Isayev Jahongir Muzaffarovich</i> SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHDA AXBOROT TIZIMINI TA'MINLASH IQTISODIY МЕХАНИЗМНИНГ АСОСИЙ YO'NALISHI SIFATIDA	134-140
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Tilavova Umida Qahramonovna</i> RAQAMLI JAMIYATLAR TIZIMIDA INFORMATSION ETIKA KATEGORIYA VA ТАМОЙИЛЛАРИНИНГ АНАМИЯТИ	141-147
<i>Yulchiyev Avazbek Maxamadjonovich</i> IJTIMOIY TEXNOLOGIYALAR HAQIDAGI G'OYALARNING SHAKLLANISH EVOLYUTSIYASI	148-154
<i>Karimova Gulchexra Abdukarimovna</i> ДУНЁ ДИНЛАРИ ВА ТАЪЛИМОТЛАРДА ОТАЛИКНИ ТУШУНИШ ВА УНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ	155-163
<i>Turabova Sevara Kattaqulovna</i> ISLOM FALSAFASIDA DALILLASH VA VAHS YURITISH USULI ZAMONAVIY ARGUMENTLASH NAZARIYASI TALQINIDA	164-168
<i>Muminov Nozim Naimovich</i> THE PHENOMENOLOGICAL APPROACH IS THE KEY TO UNDERSTANDING THE SPREAD AND TRANSFORMATION OF SUFISM IN THE WEST	169-175
<i>Tursunov Muxiddin Boltaevich</i> СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЁЖИ	176-180
<i>Mamarasulov Ulug'bek Umirzoqovich</i> SPORT TURLARINING FALSAFIY-ESTETIK TANLILI	181-184
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Исанова Феруза Тулқиновна</i> ЎЗБЕК ТИЛИДА ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СОҲАСИГА ОИД ЛЕКСИК БИРЛИКЛАР ВА УЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ	185-191
<i>Петрухина Наталья Михайловна</i> КОРАНИЧЕСКИЕ МОТИВЫ В ТВОРЧЕСТВЕ А.С.ПУШКИНА И ЕГО СОВРЕМЕННИКОВ	192-197
<i>Исаров Оман Рисалиевич</i> ЎЗБЕК ВА ИНГЛИЗ ТИЛЛАРИДА ТАКСИС КОНВЕРБИАЛ ВЕРБАЛИЗАЦИЯСИ	198-205
<i>Родина Ирина Витальевна</i> АНТИНОМИЧЕСКАЯ ПАРА «МЕСТЬ» И «ПРОЩЕНИЕ» В ПОВЕСТИ-СКАЗКЕ Л. БОРОДИНА «ГОД ЧУДА И ПЕЧАЛИ»	206-211
<i>Ataeva Gulchekhira Bakhtiyorovna</i> THE ROLE OF IDIOMS IN ENHANCING BUSINESS COMMUNICATION: A STUDY ON THE USAGE OF IDIOMS IN BUSINESS LETTERS	212-220

<i>Erkinova Marxobo</i> ASSOTSIIATIV MAYDON HOSIL QILISHDA LINGVISTIK OMILLARNING O'RNI	221-229
<i>Gulyamova Shahzoda Baxtiyor qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI MATNLARNING SINTAKTIK STRUKTURASI VA PRAGMATIK XOSLANISHI	230-234
<i>Batyrkhanova Madina Oybekovna</i> THE SOMATIC CULTURAL CODES IN THE STUDY OF ENGLISH, RUSSIAN AND UZBEK PHRASEOLOGISMS	235-244
<i>Aslonov Shahram Sherzod ugli, Saidova Marjona Abdimutal qizi</i> PECULIARITIES OF TRANSLATION OF POLITICAL TEXTS IN SIMULTANEOUS INTERPRETATION	245-250
<i>Olimova Dilafruzxon Baxtiyorjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA SUBYEKTIV VAHONING IFODALANISHI	251-254
<i>Bobojonov Dilshod Jumaqul o'g'li</i> INGLIZ VA O'ZBEK GAZETA SARLAVHALARIDA PUBLISISTIK USLUB BELGILARINING NAMOYON BO'LISHI	255-260
<i>Абдуллаева Нилуфар Рамазоновна, Шаймарданова Мухлиса Усмановна</i> СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КОНЦЕПТА “РАСТЕНИЕ” В СОПОСТАВЛЯЕМЫХ ЯЗЫКАХ	261-266
<i>Хайруллоева Сitora Lutfulloevna</i> PSYCHOLOGICAL NOVELS OF US AND THE DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGISMS	267-272
<i>Qudratova Muxiba Kamolovna</i> “LYUIS KERROLLNING ALISA MO' JIZALAR MAMLAKATIDA ASARIDAGI HAYVON OBRAZLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI”	273-279
<i>Убоженко Анна Станиславовна</i> ОСОБЕННОСТИ ТЮРКСКИХ ЗАИМСТВОВАНИЙ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ	280-285
<i>Тухтаева Наргисхон Исамутдиновна</i> ОТРАЖЕНИЕ ДУХОВНОГО УПАДКА ОБЩЕСТВА И ЕГО ПОСЛЕДСТВИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	286-292
<i>Gulnora Xolmurodova Sattorovna, Bo'ronova Mekkamtosh Xoliqulovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK LISONIY MANZARASIDA MAQOLLARNING O'RNI	293-297
<i>Алибаева Лола Намазовна</i> ЖЕНСКИЕ ОБРАЗЫ В РАССКАЗАХ Л. ПЕТРУШЕВСКОЙ	298-303
<i>Eshqurbonova Aziza Bozor qizi</i> DIALOGIK NUTQDA SAVOLLARNING IFODALANISHI	304-308
<i>Norova Rahima Fayzulloevna</i> O'ZBEK VA INGLIZ ADABIY ERTAKCHILIGIDAGI SEHRLI VOSITALARNING QO'LLANISHIDA O'XSHASH JIHATLAR	309-316
<i>Egamberdiyeva Iroda Abdurahimovna</i> TRANSLATIONS OF HISTORICAL WORKS INTO ENGLISH	317-323
<i>Axmedova Adolat Ravshan qizi</i> GASTRANOMIYA TUSHUNCHASI HAMDA GASTRANOMIK REKLAMA MATNLARI	324-330

<i>Asqarova Madina Boymurod qizi</i> KORPUS LINGVISTIKASIDA MATN ANNOTATSIYASINING LINGVISTIK MUAMMOLARI	331-334
--	---------

<i>Калниязов Есемурат Шамшетович</i> ГОСТЕВОЙ ЭТИКЕТ И СИСТЕМА ЦЕННОСТЕЙ	335-342
---	---------

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

<i>Bahodir To'raev</i> HUQUQIY MADANIYAT VA HUQUQIY TARBIYANING DEMOKRATIK DAVLAT RIVOJLANISHIDAGI ROLI	343-351
---	---------

<i>Турсоатов Содиқ</i> РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ ҲУҚУҚИЙ СИЁСАТ ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ	352-357
--	---------

<i>Хидиров Фурқат Шукуруллаевич</i> МАҲАЛЛА ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТ МАСКАНИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТАРТИБИНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ	358-363
---	---------

<i>Рахимбаев Уткир Файзуллаевич</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ КРИТЕРИЕВ ОЦЕНКИ ИНФРАСТРУКТУРЫ И СЕРВИСА ДЛЯ ТУРИСТОВ	364-372
---	---------

<i>Турсынбаев Азизбек Халмурзаевич</i> МЕЖВЕДОМСТВЕННОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КАК СПОСОБ РЕАЛИЗАЦИИ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ	373-377
--	---------

<i>Yakubov Abduraxmon Turayevich</i> TA'LIM HUQUQINING HUQUQIY SAVODXONLIKNI AMALGA OSHIRISHDAGI O'RNI	378-382
---	---------

<i>Rasulov Salimbek Baxtiyor o'gli</i> YEVROPA KENGASHINING KORRUPSIYA UCHUN JINOIY JAVOBGARLIK BO'YICHA KONVENSIYASI – KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING ZAMONAVIY XALQARO HUQUQIY ASOSLARIDAN BIRI SIFATIDA	383-387
---	---------

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

<i>Хайров Расим Золимхон угли</i> АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА	388-395
--	---------

<i>To'rayev Panji To'xtayevich</i> OLIY TA'LIM MUASSASASIDA KURASHCHILARNI PSIXOLOGIK JIHATDAN TAYYORLASH	396-400
---	---------

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> TALABALARNI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA IJTIMOYIY FAOLLIKNING AHAMIYATI	401-406
--	---------

<i>Yuldasheva Sayyora Aliaskarovna</i> TA'LIM TIZIMIDA INGLIZ TILINI INTEGRATSION O'QITISH	407-411
---	---------

<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> SPORT MASHG'ULOTLARI JARAYONIDA PEDAGOGIK NAZORATNING AHAMIYATI	412-418
---	---------

<i>Абдувахобов Искандер, Гизатулина Ольга Ивановна</i> ОРГАНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В СМЕШАННЫХ СРЕДАХ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВУЗА	419-426
<i>Назарова Озода Шавкатовна</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ	427-432
<i>Pirnazarova Sevara Doniyor qizi</i> OLIQ O'QUV YURLARIDA XORIJIY TILNI O'QITISHDA O'YIN USULLARINI QO'LLASH	433-438
<i>Ko'ziyeva Gulnoza Maxamadaliyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK SALOHİYATINI OSHIRISH METODIKASI	439-444
<i>Умирзокова Сурайё</i> ТАЛАБАЛАРИНИНГ КИНЕТИК ИНТЕЛЛЕКТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ	445-451
<i>Olimova Nigora</i> MUVAFFAQIYATLI O'RGANISHDA SINFINI BOSHQARISH KO'NIKALARINING AHAMIYATI	452-463
<i>Nabiyeva Firuza Odil qizi</i> “ELEKTROMAGNETIZM” BO'LIMINI O'QITISHDA AMALIY MASHG'ULOTLARNING AHAMIYATI	464-471
<i>Sobirova Oygul Alimovna</i> BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARIDA METODIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING MAVJUD HOLATINI TAHLILYIY VAHOLASH	472-479
<i>Shermatov G'ulom Kaxxorovich</i> IMPROVING THE TECHNIQUE OF BADMINTON SPORTS TRAINING	480-486
<i>Shamirzayeva Zarifa Xudoyorovna</i> TALABALARDA KASBIY KO'NIKALARNI SHAKLLANISHIDA MIKROTA'LIM O'QITISH TEKNOLOGIYASINING SAMARALI JIHLTLARI	487-492
<i>Ziyadullayeva Dilafruz Xudayberdiyevna</i> O'SMIRLARDA YETAKCHILIK XUSUSIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETINSIYAVIY FAOLIYATNING PEDAGOGIK ASOSLARI	493-498
<i>Muydinov Firuzjon Farxodjonovich</i> TIBBIY TA'LIM TALABALARIDA MEDIAKOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	499-505
<i>Egamberdiyeva Feruza Abdimannonovna</i> MULTIMEDIA TEKNOLOGIYALARIGA ASOSLANGAN DASTURIY TA'MINOTNI LOYIHALASH	506-510
<i>Худойбердиева Дурдона Баходир қизи</i> ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ОБУЧЕНИЯ В РАБОТЕ С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	511-516
<i>Курбонов Дониёрбек Кахрамонович</i> ОБУЧЕНИЕ ПОЭЗИИ С ПРИМЕНЕНИЕМ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ	517-524

Shamsiddinov G'iyos Xusniddin o'g'li, Jurayeva Feruza Baxtiyor qizi

IQTISODIYOT YO'NALISHI TALABALARIGA EKONOMETRIKA FANINI O'TISHNING

INTERAKTIV USULLARI 525-532

Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИХАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА

АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ 533-539

Хушмурадов Оман Намозович

Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти доценти,
иқтисодиёт фанлари номзоди
Email: o.xushmuradov@gmail.com

СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Аннотация. Инновацион фаолиятни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ва уни ривожлантириш стратегияларини шакллантириш муҳим ҳисобланади. Шу боис, мақолада сув хўжалигида инновацион фаолиятни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш усуллари ҳамда мамлакатимиз сув хўжалигини бошқариш механизмини ривожлантириш бўйича давлат дастурининг асосий йўналишлари келтирилган.

Калит сўзлар: сув хўжалиги, ирригация, сув таъминоти, инновациялар, инновацион сиёсат, сув истеъмолчилари, давлат-шериклик муносабатлари, канал.

Xushmuradov Oman Namozovich

Associate Professor of Karshi engineering-economics institute,
candidate of economic sciences

MAIN DIRECTIONS OF WATER RESOURCES MANAGEMENT

Abstract. Support for innovative strategic development is considered important. In this regard, this article presents methods for supporting innovative activities by the state in water resources management, as well as the main directions of the state program for managing mechanisms for the development of the water sector of the republic.

Key words: water management, irrigation, water supply, innovation, innovation policy, water users, public partnerships, canal.

Хушмурадов Оман Намозович

Доцент Қаршинского инженерно-экономического института,
кандидат экономических наук

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВОДНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ

Аннотация. Поддержка инновационной стратегических развитий считается важным. В связи с этим, в данной статье приведены в водных хозяйствах методы поддержки инновационной деятельности со стороны государства, а также основные направления государственной программы по управлению механизмов развитию водного хозяйства республики.

Ключевые слова: водное хозяйство, ирригация, водоснабжение, инновации, инновационная политика, водопользователи, государственно-партнерские отношения, канал.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I4Y2024N15>

Кириш. Ўзбекистон ҳудудида жумладан, Қашқадарё вилоятида суғориладиган деҳқончиликнинг қадим-қадимлардан мавжудлиги ва унинг ривожланиш тарихи жуда

кўп воқеа, ҳодисалар ва муаммоли ечимлар билан тўлиб тошганлиги жамоатчиликка аён. 2023 йил 1 январь санасига кўра, Қашқадарё вилоятида қарийб 3483 минг киши истиқомат қилаётганлигини, экин майдонлари 675,4 минг гектарни ташкил этаётганлигини ҳисобга олинса, асосий сув келадиган манбалар ўтмишдан Амударё ва Сирдарё ўзанлари шунингдек, вилоятнинг ички ҳудудларидаги нисбатан кичик-кичик Қашқадарё ва бошқа асосан сел сувлари ва ерости булоқлардан оқиб келадиган ариқлар ва ирмоқларнинг сувларидан ташкил топганлиги (Қумдарё, Яккабоғдарё, Лангардарё, Деҳқонободдарё, Қизилсув, Гулдарадарё ва бошқалар) албатта ўз навбатида ердан ва сувдан унумли фойдаланиш муаммоларини ҳал этишни кун тартибига қўймоқда. Очиғини тан олиш керакки, бугунги дунёнинг турли давлатларида сув тақчиллиги глобал муаммолардан бирига айланиб бораётганлиги, жаҳонда иссиқлик температуранинг аста секинлик билан кўтарилиши кузатилаётганлиги, суғориладиган деҳқончилик тарихида вақт ўтиши билан пайдарма-пай вужудга келадиган муаммолар ва қийинчиликларни тезкорлик билан бартараф этиш, унинг тўғри ечимини топиш йўллари ахтариш ва ниҳоят ҳал этиш вариантларини қўллаш, ҳамда ҳар томонлама пухта ўйланган изчил ва узил-кесил ижобий натижаларга эришиш келгуси даврнинг асосий йўналиши эканлиги бугун барчага маълум.

Дарҳақиқат, «Сув-ҳаёт манбаи», сувсиз ҳаёт бўлмайди, у кундалик тирикчиликнинг қон томири каби кўҳна тарихдан шаклланиб одамлар орасида пурмаъно сўзларга айланиб кетган халқ мақоллари ва ҳаётий аксиома ҳозирги кунда такомилга етган кўринишга эга бўлган суғориладиган деҳқончиликнинг ҳар томонлама асосланган мустақил ирригация тизимининг таркибан асосланган ифодасини вужудга келтирди.

Албатта деҳқончиликнинг назарий ва амалий мазмун-моҳиятини агрономия том маънода ҳар томонлама ўргатади ва туб моҳиятини очиб беради, аммо деҳқончиликнинг ўзи мустақил айри ҳолда сувсиз чуқур ва мустақил ривожлана олмайди, бунинг учун деҳқончиликда ҳаёт бир маромда давом этиши тирик хужайраларнинг бардавом фаолияти юритиши учун ирригация соҳаси унинг билан чамбарчас боғлиқликда фаолият қилиши ҳисобигагина пировард натижага эришилиши мумкин.

Сув хўжалигини самарали бошқариш сувнинг ифлосланиши, биологик хилма-хилликни сақлаш, иқлим ўзгариши, қурғоқчиликнинг олдини олиш, сув ресурсларидан барқарор фойдаланиш, иқлим ўзгаришига мослашиш ва трансчегаравий сув ресурсларидан оқилона фойдаланишда муҳим аҳамият касб этади. Юқорида келтирилган омиллар бўйича тадқиқот ишларини олиб бориш ҳозирги кунда долзарб ҳисобланади.

Адабиётлар таҳлили ва методология. Мамлакатимиз иқтисодиётини барқарор ривожлантиришда сув ресурслари муҳим аҳамиятга эга. Иқтисодиёт тармоқлари орасида қишлоқ хўжалиги энг йирик сув истеъмолчиси саналади. Ушбу тармоқда сув ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш ҳамда янги, замонавий сув тежамкор технологияларни амалиётга татбиқ этиш долзарб масалалардан бири ҳисобланади. Айниқса, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига эҳтиёжини тўлароқ қондириш ҳамда тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасидаги амалий ишларни кўпайтириш асосий вазифалардан биридир [1, 1-б.].

Тадқиқотчи С.Р.Умаров фикрича, иқтисодийни модернизациялаш шароитида инвестицияларни сув хўжалиги билан боғлиқ инновацион илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларига жалб қилиш, унинг натижаларини ишлаб чиқаришга тезкор татбиқ этиш, истиқболда аграр соҳада ишлаб чиқариш салоҳияти ва ресурс тежамкор технологиялардан фойдаланиш самарадорлигини оширишнинг ташкилий-иқтисодий, техник-технологик ва ижтимоий йўналишларида олиб бориладиган ислохотларнинг устувор вазифаларидан бири сифатида эътироф этган [7, 2-б.].

Халқ хўжалигининг барча соҳасидаги каби сув хўжалигида ҳам сифат тушунчаси бутун соҳа бўйича рақобатбардошликни таъминловчи кўрсаткич ҳисобланади. Сув хўжалиги ташкилот ва корхоналари турли-тумандир ва ўзига хос хусусиятга эга. Шундан келиб чиқиб сифат, сифат назорати ва сифатни таъминловчи тадбирлар ҳам турли босқичларда ўтказилади. Сув хўжалигининг объектлари инсон ресурси, табиий ресурслар ва моддий ресурслар кабиларни ўз ичига олади. Буларнинг ҳар бири ўз вазифа ва талабларига эга [2, 259-б.].

Европа Иттифоқининг молиявий кўмагидаги Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Тараққиёт Дастури (БМТТД) ва Ўзбекистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлигининг «Ўзбекистоннинг қишлоқ худудларидаги сув ресурсларини барқарор бошқариш: техник салоҳиятни мустаҳкамлаш» кўшма лойиҳаси асосида нашр этилган ўқув қўлланмада тадқиқотчи М.Р. Икрамова фикрича, «Ўзбекистондаги сув омборлари, асосан, мавсумий, йиллик ва кўп йиллик бошқариладиган сув омборлари турига киради. Бундай бошқариш оқим ҳажмининг йил мобайнида нотекис тақсимланганлиги ва сувдан фойдаланиш графиги билан мос тушмаслигига асосланган. Юқорида келтирилган ҳолат Ўзбекистон шароитида энг кўп тарқалган. Келаётган оқим истеъмол қилинаётган сув сарфидан ортиқ бўлса, сув омборига йиғиб борилади, агар истеъмол учун сув етмаса, ундан талабга қараб сув чиқарилади», — деб фикр билдирган [4, 19-б.].

Анъанавий равишда сув инфратузилмаси сув ресурсларини бошқариш инфратузилмаси иқлим ўзгаришини кузатиш асосида лойиҳалаштирилган ва қурилган. Сўнгра гидрологистик маълумотлар ва уларнинг ўзгариш тенденциялари статистик таҳлил қилиниб, ҳодисаларнинг юзага келиш эҳтимоли ишлаб чиқилган [6, 4826-б.].

Мазкур мақолада статистик маълумотларни таҳлил қилиш, манфаатдор томонлар билан суҳбат ва сўровномалар ўтказиш, меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар таҳлили, иқтисодий ва қиёсий таҳлил ҳамда мантиқий фикрлаш каби усуллардан фойдаланилди. Шунингдек, хорижий давлатлар олимларининг сув хўжалигини бошқаришга оид фикр ва мулоҳазалари таҳлил қилинди ва хулосалар шакллантирилди.

Муҳокама. Айтиш жоизки, ирригациянинг тарихи узоқ ўтмишга бориб тақалганлиги, Чор Россияда ва ундан ҳам бурунги даврларда, оқар сувдан деҳқончиликда фойдаланилганлиги, албатта у даврларда бизнинг ўтмиш тарихимиз ҳисобланган амирлик ва хонликлар ирригация қурилиши, канал қазииш ва сувни жиловлаш каби ишларга ҳамда зарур иншоотларни қуришга мутлақо пул маблағини сарфламаганлиги, деҳқончиликда суғориш тизимларининг деярли яратилмаганлиги, оқар сувни далаларга олиб бориш учун ер ариқлар ва оддий усулда қазилган каналлардан фойдаланилгани, ирригация соҳасида саводли ва ўқимишли кадрлар салоҳиятининг йўқлиги, суғориладиган майдонларда сувдан фойдаланишнинг

ниҳоятда қолоқ бўлиб қолишлигига, ирригация тизимининг мутлақо ривожланмасдан қолганлигига сабаб бўлган.

Умуман ирригация термини лотинча «Irrigatio» сўзидан келиб чиққан бўлиб, экинларни суғориш мазмун моҳиятини ифодалайди. Экинзорларни сифатли ривожлантиришда сувдан фойдаланиш механизмнинг тўғри шакл-шамойилларини яратади, шунингдек сувдан самарали ва мақсадга мувофиқ фойдаланишни таъминлаш учун амалга ошириладиган бир қатор тадбирларни, яъни мураккаб сув иншоотларини яратиш технологиялари, ихтисослаштирилган техника воситалари, ушбу соҳада яратилган ишланмалар ва амалий тажрибалар мажмуасини ўзида мужассамлайди.

Албатта бугунги ривожланиш жараёнида, жаҳон миқёсида оқар сув танқислиги кундан-кун муаммоли ва кенг муҳокамали ҳамда таҳликали эканлигини яққол намоён этмоқда, бу ўз навбатида жаҳонда одамларнинг тўхтовсиз кўпаётганлиги, истеъмол саватчасини тўлдириш учун талабнинг ошиб бораётганлиги, айниқса Ўзбекистонда суғориладиган қишлоқ хўжалиги ер майдонларининг камайиб бораётганлиги ирригация соҳасида кенг кўламли назарий-амалий ишларни бажаришни кун тартибига қўймоқда.

Яна бир нарса, кишилик жамиятида йиллар ўтиши билан аҳоли жонбошига тўғри келадиган ер майдони камайиб бориши кузатилмоқда, яъни 1900 йилда 7,91 гектарни ташкил этган бўлса, 2005 йилда 2,02 гектарни ташкил этди, 2050 йилга бориб эса 1,61 гектарга тушиб қолиши прогноз қилинган. Бундай ўта мураккаб оғир салбий оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган, олдиндан бирорта хулосага келиш ёхуд ечимини топиш чуқур назарий ва амалий ишланмалар қилишни талаб этадиган жараён ҳозир ҳам ва бундан кейин ҳам мутахассисларнинг ва олимларнинг диққат марказида бўлишлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Дарҳақиқат, иқтисодиётнинг чуқур ва барқарор ривожланишида сув ресурслари жуда муҳим ва стратегик аҳамият касб этади, айниқса халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари билан бир қаторда қишлоқ хўжалигини сувсиз тасаввур этиб бўлмайди, чунки барча деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини етиштириш сув ресурсларининг энг улкан истеъмолчиси ҳисобланади. Шунинг учун ҳам озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш инсоният оламида энг устувор стратегик аҳамият касб этиб турган бир пайтда қишлоқ хўжалигида сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, ҳамда мутлақо янги ва замонавий сувни ортиқча исроф қилмайдиган илғор технологияларни амалиётга киритиш кечиктириб бўлмайдиган стратегик аҳамият касб этадиган масалалардан ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2013-2017 йилларда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини янада яхшилаш ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2013 йил 19 апрелдаги ПҚ-1958-сонли қарорига кўра, илғор технологияга асосланган томчилатиб суғориш тизимини ва сувни иқтисод қилиб сарфлайдиган бошқа суғориш технологияларини қўллашни самарали ташкил этиш [8] учун Вазирлар Маҳкамасининг «Томчилатиб суғориш тизимини ва сувни тежайдиган бошқа суғориш технологияларини жорий этиш ва молиялаштиришни самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2013 йил 21 июндаги 176-сонли қарори қабул қилинди.

Ушбу қарорнинг ижросини таъминлаш ва ирригация тизимида сувдан оқилона фойдаланишда бозор принциплари ва янги механизмларни жорий этиш асосида сув ресурсларидан унумли, мақсадли ва иқтисод қилиб фойдаланишни ташкил этиш, энг мукамал ривожланган технологияларни жорий этиш асосида сув таъминоти соҳасида ягона сиёсатни қўллаш, сув истеъмолчиларини ўз вақтида ва узлуксиз бир маромда сув билан таъминлашни ташкил этиш борасида кенг-қўламли вазифалар белгилаб берилди [9]. Шу жойда бир масалага алоҳида тўхталишни лозим, деб ҳисоблаймиз.

«Ўзбекистон: яқин тарихга бир назар» номли рисолада муаллифлар «... Орол денгизи Марказий Осиё табиатини белгилаб турган муҳим бўғиндир. ... Денгизнинг қуриб бориши билан боғлиқ экологик муаммо аллақачон регионал доирадан чиқиб, глобал аҳамият касб этди, чинакам фожиага айланди», - деб таъкидлашди [3, 70-б.].

Муаллифлар таъкидлашича, ўтган асрнинг олтмишинчи йилларида ҳар йили 70-80 минг гектар бўз ер ўзлаштирилганлиги оқибатида йилига чўлни ўзлаштириш учун 600-700 миллион, ҳатто бир миллиард куб метр сув сарфланганлиги натижасида вақти келиб дарёлар суви Оролга етиб бормай қўйган. Таъкидлашларича, « Аввалги Оролни ҳатто кичикроқ ўлчамда бўлса ҳам, энди кўрмаймиз. Унинг ўрнида ҳозир мавжуд бўлган учта қўл сақланиб қолади. Улар Сирдарё ва Амударёдан эмас, балки ер ости сувлари ва бошқа манбалардан сув олади» [3, 76-б.].

Ушбу айти ҳақиқат ва асосли хавотирлар 2030 йилга бориб 40 миллиондан ошиб кетадиган Республика аҳолисининг яшаш минимуми ва истеъмол сувига талабнинг ошишини ҳамда суғориладиган майдонларни талаб даражасидаги сув билан таъминлаш муҳим стратегик муаммо эканлигини ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўймоқда. Шунинг учун ҳам асосий мақсадли кўрсаткичларга эришишни таъминлаш учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 10 июлдаги «Ўзбекистон Республикаси сув хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»ги 6024-сонли фармонида мувофиқ Ўзбекистон Республикаси сув хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган концепциясини унинг устувор йўналишлари ва тегишли даврга мўлжалланган мақсадли параметрлари ва кўрсаткичларидан келиб чиқиб, ҳар уч йилда тасдиқланадиган Ўзбекистон Республикаси сув хўжалигини ривожлантириш стратегиялари орқали босқичма-босқич амалга оширилиши белгилаб қўйилди [10].

Ушбу топшириқларни амалда бажарилишини таъминлаш учун иқтисодиётнинг муҳим тармоғи бўлган сув хўжалиги тизимида асосий йўналишлардан бири инновацион салоҳиятини кучайтириш, бунинг учун эса интеллектуал имкониятдан ва инновацион фаолият билан шуғулланадиган бозор субъектларининг ташкилий ва иқтисодий томондан ривожланиш тамойилларини тартибга солиш, хориж тажрибаларини кенг қўллаган ҳолда Инновацион ишланмаларни сув хўжалиги корхона ва ташкилотлари фаолиятига кечиктирмасдан зудлик билан жорий этилишини илмий томондан тадқиқ қилиб жорий этиш сув хўжалигини янада барқарор ривожлантиришда кечиктириб бўлмайдиган масалалардан бўлиб ҳисобланади.

Натижалар. Сув ресурсларини бошқаришнинг истиқболи сифатида ҳудудий принципдан ҳавза принципига ўтказишда амалга оширилган ислоҳотлар натижасига кўра сув хўжалигида ва сувдан самарали фойдаланишда бир қатор янги имкониятлар вужудга келди. Ёхуд, биринчидан Қашқадарё вилоятда сув ресурсларидан

фойдаланишда қишлоқ хўжалиги тармоғида ҳамда бошқа сув истеъмолчиларида асосан катта-кичик сув омборлари (Таллимаржон, Чимқўрғон, Пачкамар, Ҳисорак, Қалқама, Қамаш, Яккабоғ, Қизилсув, Гулдара, Деҳқонобод, Эски Анҳор, ер ости сизот сувлари ва бошқалар) орқали камида 90-95 фоизи оқар ва ичимлик сувлари билан таъминланади, сув омборларининг сувидан фойдаланишда жуда узоқ масофаларни босиб ўтиши талаб қилинганлиги, шу нуқтаи-назардан қараганда ҳавза принципининг амалга оширилиши «бир қўлдан» бошқаришга эришилишини, иккинчидан, йилдан йилга сув олинадиган манбаларда сув ресурсларининг етишмовчилиги кўпроқ сезилаётганлиги авж олиб кетаётганлиги учун ҳам ирригация тизимининг ички имкониятларини ишга солиш, сув ресурсларидан мақсадли ва самарали фойдаланиш масалаларига диққат ва эътибор билан ёндашишни таъминлашга, сув ресурсларини асраб авайлаш, сувдан фойдаланишда ривожланган илғор технологияларни, «ақлли сув» қурилмаларини кенг жорий этишга эришиш, иқтисодиётнинг барча жабҳаларида сув истеъмолчиларини ўз вақтида ва узлуксиз сув билан таъминлаш, халқ хўжалигининг барча соҳаларида сувдан фойдаланишнинг аниқ ўлчовини ва ҳисоб-китобини олиш юзасидан ҳар томонлама мукамаллашган аниқ ҳисобини таъминлашга эришиладиган ягона сув сиёсатини олиб бориш, шунинг билан бирга барча манбалардан олинаётган сув учун сарфланаётган бюджет маблағлари ва бошқа турли хилдаги ҳомийлик ва шериклик маблағларидан мақсадга мувофиқ фойдаланишни назорат қилишга эришиш, улардан фойдаланишнинг самарали йўллари ахтариб топиш юзасидан зарур чора-тадбирларни ишлаб чиқиш имкониятини яратишга эришилмоқда. Айтиш жоизки, Қашқадарё вилоятида жуда катта суғориладиган майдонлар фермер хўжаликлари ва аҳоли томорқалари ҳиссасига тўғри келади, асосан пахта, ғалла, мева, узум, сабзавот ва полиз экинларини суғориш қарийб йил давомида узлуксиз амалга оширилади. Шундай экан, бундай катта ҳажмдаги суғориладиган майдонларни оптимал муддатда агротехника талабига мослаб, суғориш учун ўтган давр мобайнида сув истеъмолчилари фермерларни сув билан таъминлашда анчагина ташкилий-тадбирий ўзгаришлар қилинди. Дарҳақиқат, вилоятга кириб келаётган сув ресурсларининг 75 фоизи қўшни Туркменистон давлатидан Амударё орқали 79,6 км узунликда 132 метр баландликка кўтарилиб Қарши магистраль каналида 7 та кўтармали насос станциялар каскади орқали, атиги 5 фоизи Зарафшон дарёси орқали ва 20 фоизи Қашқадарёнинг ўзидан ва унинг ирмоқлари ҳамда скважиналар орқали таъминланади. Вилоятда 14 та (сув тўплаш ҳажми 2123 м³) катта ва кичик сув омборлари, 1386 та суғориш, мелиоратив қудуқ ва 69 та насос станциялари, 2469 км магистраль ва хўжаликлараро каналлар, 20449 км кластер ва фермер хўжаликлари ҳисобидаги ички каналлардан фойдаланилади. Ушбу маълумотларнинг исботи вилоятда кластер ва фермер хўжаликлари суғориладиган ер майдонларининг ҳажми катталиги, сув танқислиги салбий оқибатларининг кучлилиги, суғоришнинг энг оптимал вариантларини излаб топишни, сув соҳасидаги ислохотларни чуқурлаштириш, ирригация тизимида энг илғор технологияларни кенг жорий қилиш, сувни тежайдиган механизмларни амалиётга қўллаш, доимий равишда илмий ва амалий тажрибаларини қилиб боришни ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўймоқда.

Бизнингча қуйи бўғинларда сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, сув танқислиги шароитида сув истеъмолчилари ўртасида тақсимотини тўғри йўлга қўйиш, сувнинг ҳисоби ва ҳисоботини аниқ ҳисоб-китоб қилиш, истеъмолчилар оладиган

сувларнинг тўловини асосланган параметрларда ҳисоблаш ва тўлақонли киритиш ҳамда истеъмолчилар орасидаги муносабатларни янада такомиллаштириш зарурлиги ошқора намоён бўлиб қолди. Шуларнинг ечимини топишда Ўзбекистон Республикаси Президенти 2022 йил 1 мартда ПҚ-145-сонли «Қуйи бўғинда сув ресурсларини бошқаришни такомиллаштириш ҳамда сув истеъмолчилари орасидаги муносабатларни тартибга солиш чора тадбирлари тўғрисида»ги қарорини қабул қилди.

Ушбу қарорга кўра:

- қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчилар ва аҳоли томорқаларини сув ресурслари билан ишончли таъминлаш;
- ирригация тизимлари ва суғориш тармоқларининг ҳамда улардаги гидротехника иншоотларини доимий техник соз ҳолатда ушлаб туриш;
- йирик қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчиларни ўз ҳудудига сувни бошқариш ва тақсимланишларига жалб қилиш;
- иқтисодиёт тармоқларини сув билан таъминлашга оид давлат функцияларини хусусий секторга ўтказиш бўйича давлат хусусий шериклик тамойилларини кенг жорий этиш;
- сувнинг ҳисоби ва ҳисоботини инсон омилига минимал равишда боғлиқ бўлган автоматлаштирилган тизимлар орқали юритишга ўтиш белгилаб қўйилган [11].

Вилоятнинг асосий қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириб берадиган 7 та туманидаги 392 минг гектар майдон Амударёдан олинадиган сув ҳисобидан суғорилади, мана шу сувни олиб келиш учун бир йилда қарийб 2,5 трлн. сўм маблағ фақатгина электр энергия харажатиغا сарфланади, биргина Амударё ҳавзасидан олинадиган 1 метр куб сувнинг кластер ва фермер хўжалигининг далагача етказиб бериш таннарни мамлакат бўйича энг қиммат 481 сўмни ташкил этмоқда. Жами 417 минг гектар қишлоқ хўжалиги экин майдонларини суғоришга ҳар йил 5,2 млрд. м³ сув талаб этилишга қарамасдан 2023 йилда бор-йўғи 3,73 млрд. м³ сув таъминланди, ёхуд 1,47 млрд м³ сув ресурси етишмади. Президент Ш. Мирзиёев 2023 йил 29 ноябрь куни Республикада сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш ва йўқотишларни камайтириш чора-тадбирлари ҳақида видео селектор ўтказиб, унда сув ресурсларининг 20 фоизи ўзимизда ва қолган 80 фоизи кўшни давлатларда шаклланишини таъкидлади, ҳамда 90 фоиз сув қишлоқ хўжалигида фойдаланишини эътироф этиб 1 гектар пахта майдонини суғориш учун 10-11 минг м³ сув сарфланаётганлиги, шароити бизникига ўхшаш жойларда 2-3 баравар кам сув сарфланаётганлигига алоҳида урғу берганлиги ва сув исрофгарчилигининг олдини олиш юзасидан бир қатор чора-тадбирлар кўрилишини энг долзарб кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан эканлигини таъкидлади. Кўп йиллик тажрибадан аёнки, вилоятда асосий сув ресурслари сув омборлари ва дарёлар орқали оқиб келганлиги учун ҳам кластер ва фермер хўжаликлари даласигача етказиладиган сувнинг аксарияти ер ариқларидан ва бетонлашмаган каналлардан оқиб келади, бу ўз навбатида жуда катта ҳажмдаги сув ресурсларининг бекорга исрофгарчилигига ва жуда кўп миқдорининг ерга сингиб кетишига олиб келади. Шунинг учун ҳам катта ва кичик каналлардан йил давомида лойқа сувнинг оқиши натижасида ариқларда лойқаларнинг пайдо бўлишига ва тўлиб қолишига олиб келмоқда.

Республика бўйича сувдан самарали фойдаланиш ва сув исрофгарчилигига юл қўймаслик учун барча сув оқадиган каналларни бетонлаштириш, сув оқадиган

ариқларни таъмирлаш бўйича улкан топшириқлар берилди, бу муаммонинг ижобий ҳал этилиши сувдан исрофгарчиликсиз фойдаланишни ва сувни иқтисод қилиб ишлатишни таъминлашга ёрдам беради. Бундай катта ҳажмдаги юмушларни бажариш соҳада хизмат қилаётган раҳбар ва мутахассислардан фидоийликни талаб этади, шунингдек ушбу соҳада йўл қўйилган бир қатор камчиликларни тезроқ бартараф этиш учун ҳозирги пайтда амалиётдаги ечимини кутаётган муаммоларни бартараф этиш ҳамда бу соҳага илғор технологиялар ва хорижий тажрибаларни кенгроқ жорий этиш талаб этилмоқда.

Қашқадарё вилоятида Таллимаржон сув омборидан сув оладиган Қарши Магистраль канали, Миришкор Магистраль канали, Чимқўрғон сув омборидан сув оладиган Пахтаобод, Тўқбой, Қоратепа, Қулоқли, Қорабоғ ва Гиштли каби каналлар, Эски Анҳор канали орқали Араббанди, Чияли, Пахтакор каналлари, Пачкамар сув омборига қарашли чап қирғоқ, ўнг қирғоқ ва бошқа бир қатор каналлар ва бошқа кўплаб каналлардан фермер хўжаликлари далаларига 2-3 кўтармада катта кучланишли насослар орқали сув чиқарилиб пахта, ғалла, боғ, сабзавот ва узум майдонлари суғорилади, бу насосларнинг аксарияти (каттароқлари) давлат бюджети маблағи ҳисобига электр энергияда ишлайди, аммо анчагина қисми фермер хўжаликлари ва кластерлари маблағлари ҳисобига ишлатилади.

Бир қатор фермер хўжаликлари ер майдонларига тўғридан тўғри канал ёки ер ариқлардан умуман харажатларсиз сув олиниб суғорилади. Ушбу бир хил шароитда вилоятнинг ичида яшаётган ва фаолият юритаётган фермер хўжаликлари ва кластерларнинг насослар орқали сув олганлиги учун электр энергия тўловида уч хил манзара намоён бўлмоқда, шундан асосий зарар кўраётганлар фермерларнинг ўзларининг балансидаги насослар орқали экинларини суғораётганларидир, улар бутун агротехника даври давомида ишлатилаётган насосларига сарфланган барча электр энергияси харажатларини тўлиқ ўзлари тўламоқдалар, натижада уларда катта қарздорлик пайдо бўлиб қолмоқда, бу албатта уларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлиб қолмоқда, чунки пахта хом-ашёсини сотиш нархида бу ҳолат ҳисобга олинмайди, барчасига бир хил нарх амал қилади. Албатта 2023 йил ҳосилидан бошлаб 2023 йил 26 январдаги «Пахта хом ашёсини етиштирувчилар фаолиятини янада қўллаб-қувватланишнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги» ПҚ-23-сонли қарорига кўра фермер хўжаликлари электр энергияси харажатларининг 50 фоизигача қисми Давлат бюджетидан қоплаб берилиши тартиби жорий этилди, аммо бу масаладаги чалкашликни узил-кесил ҳал этмайди [12].

Ушбу жуда жиддий стратегик муаммони тартибга солиш, электр энергияга сарфланаётган харажатларнинг фермер хўжаликлари етиштирган маҳсулотлари таннархига киритилишига чек қўйиш тартибини ўрнатиш маҳсулот ишлаб чиқарувчи субъектларнинг ўртасидаги муаммоларнинг ижобий ҳал этилишига амалий ёрдам берган бўларди.

Умуман дунёнинг турли давлатларида сув тақчиллиги кучайиб бораётганлиги бир қатор кутилмаган муаммоларни келтириб чиқараётганлиги бизнинг мамлакатимизда асосий қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва деҳқончилик соҳасида Ўзбекистоннинг асосий бўғини ҳисобланган Қашқадарёга ҳам ўзининг таъсирини кўрсатмоқда, айниқса 2023 йил қиш-баҳор ойларида ёғингарчиликнинг кам

бўлганлиги, ёзнинг ўта иссиқ гармселли келганлиги, сув ресурсларининг ҳар йилига нисбатан 25-30 фоизга танқис бўлишига олиб келди, турли манбалардан маълум бўлишича келгуси йилларда ҳам сув танқислиги ҳисобига яна кўплаб инқирозларни келтириб чиқариш хавфи сақланиб қолмоқда. Шунинг учун ҳам келгусида сувни тўғри бошқариш механизмини яратиш, сув тежовчи технологияларни кенг жорий қилиш, сув хўжалигида ирригация мелиорация тадбирларини амалга ошириб бориш, соҳани рақамлаштириш ва давлат шерикчилик тамойилларини кенг жорий қилиш кечиктириб бўлмайдиган масалалардан ҳисобланади.

Илмий изланиш натижаларига кўра, Қашқадарё вилоятида кейинги уч йил ичида жами 104,5 минг гектар майдонларда сув тежовчи технологиялар жадал жорий этилганлиги анча ижобий натижаларни берган. Бу соҳадаги ислохотнинг барча ҳудудларда бир маромда олиб борилаётганлигини ўрганиш натижалари яққол исботланмоқда, ёхуд биргина 2023 йилда сувни тежайдиган суғориш технологиялари 20876 гектарда қўлланилди, шундан томчилатиб суғориш 5349 гектарда, ёмғирлатиб суғориш 1048 гектарда, ер майдонларини лазерли текислаш 13879 гектарда амалга оширилган (1-жадвал).

1-жадвал

Қашқадарё вилоятида 2023 йилда сувни тежайдиган суғориш технологияларини қўллаш тўғрисида маълумот [5].

№	Туманлар номи	Умумий	Томчилатиб суғориш		Ёмғирлатиб суғориш		Дискрет суғориш		Ерларни лезерли текислаш	
			Жами		Жами		Жами		Жами	
			режа	амалда	режа	амалда	режа	амалда	режа	амалда
1	Ғузур	1037	635	167	113	50			700	820
2	Дехқонобод									
3	Қарши	2151	2098	930	169	15			1200	1206
4	Косон	2152	2960	420	328	23			1100	1709
5	Қамаши	1980	1646	685	157	95			1200	1200
6	Китоб	347	950	259	80	88				
7	Миришкор	3046	2684	806	382	10			1100	2231
8	Муборак	1516	1239	290	112	573			600	653
9	Нишон	2837	2543	98	223	96	900	600	2000	2042
10	Касби	1490	2751	378	172		600		2000	1112
11	Чироқчи	936	1514	306	58				600	630
12	Кукдала	925	1141	135	77	80			600	710
13	Шаҳрисабз	1121	732	255	154				600	866
14	Яккабоғ	1338	1627	620	141	18			700	700
Жами		20876	22520	5349	2166	1048	1500	600	12400	13879

Аmmo бу борадаги ислохотларни янада жадалроқ ривожлантириш муҳим аҳамият касб этади. 2017-2023 йилларда сувни тежовчи технологиялар жами 76529 гектарда қўлланилган бўлса, 2030 йилга бориб уни 300 минг гектарга етказиш режалаштирилган (2-жадвал).

2-жадвал

Қашқадарё вилоятида сув тежовчи технологияларни қўллаш тўғрисида
маълумот [5].

гектар

№	Туманлар номи	2017-2023 йилларда жорий этилган сув тежовчи технологиялар			2030 йилгача сув тежовчи технология жорий этиладиган майдон		
		томчилатиб суғориш	ёмгирлатиб суғориш	лазерли текислаш	томчилатиб суғориш	ёмгирлатиб суғориш	дискрет суғориш ва лазерли текислаш
1	Гузор	2295	67	2224	5400	3600	9000
2	Дехқонобод	186					
3	Қарши	2831	15	4898	8850	5900	14750
4	Косон	3158	623	3281	9450	6300	15750
5	Камаш	4671	122	2400	8160	5440	13600
6	Китоб	1374	221		2400	1600	4000
7	Миришкор	3596	23	3526	7590	5060	12650
8	Муборак	2501	826	1516	5100	3400	8500
9	Нишон	1212	211	9392	11400	7600	19000
10	Касби	1301	46	5862	8850	5900	14750
11	Чирокчи	5435	15	1148	9150	6100	15250
12	Кукдала	603	80	1310	2100	1400	3500
13	Шахрисабз	1835		1466	4050	2700	6750
14	Яккабоғ	4703	26	1531	7500	5000	12500
	Жами	35701	2274	38554	90000	60000	150000

Албатта, буни амалга ошириш учун ирригация тизимида моддий базани кенгайтириш, давлатнинг қўмагини жадаллаштириш, ҳомийларнинг маблағларини кўпроқ жалб этишни кучайтириш керак.

Сув ресурсларидан самарали ва иқтисод қилиб фойдаланишда ирригация ва мелиорация тадбирларини изчил амалга ошириш технологияси муҳим стратегик аҳамият касб этади. Изланишлар натижаси кўрсатмоқдаки бу борада ҳам бир қатор ижобий тадбирлар амалга оширилмоқда. Барча магистраль каналлар ва туманлараро-хўжаликлараро каналлар 1970-1990 йилларда қурилган бир неча йиллар давомида бетонлашмаган асосан ер ариқлар қазилган бўлиб йиллар давомида тўхтовсиз сув оқиши ҳисобига, бу албатта ўз-ўзидан равшанки сув исрофгарчилигига сабаб бўлган. Ушбу камчиликни бартараф этиш мақсадида жами вилоят бўйича 26 та каналда 645,4 километрнинг 316,6 километрини шу йил бетонлаштириш режалаштирилди, бу тадбирнинг амалга оширилиши ҳисобига биргина шу йилнинг ўзида 245 млн м³ сувнинг иқтисод қилинишига эришилади, фикримизча бу муҳим стратегик технологияни янада тезлаштириш энг муҳим ислохотлардан бўлади.

Вилоятда рақамлаштириш жараёнларига алоҳида эътибор қаратилаётганлиги ҳам диққатга сазовор ислохотлардандир. Сув хўжалиги объектларида кейинги уч йилда 1423 дона замонавий ахборот-коммуникация технологиялари жорий этилди, биргина 2023 йилда жами 594 дона (шундан, 410 дона «SMART WATER» (ақлли сув), 170 дона драйвер ва 14 дона онлайн ҳисоблагич) қурилмалари ўрнатилди.

Хулоса. Албатта ирригация тизимига хусусий секторнинг шериклик муносабатларини жадал йўлга қўйиш, бу масалада ислохотларни янада чуқурлаштириш,

тизимни молиялаштиришга шерикларнинг маблағларини кўпроқ жалб этишни рағбатлантириш механизмини яратиш муҳим аҳамият касб этади.

Юқорида зикр қилинган фикрлардан хулоса қилинадиган бўлинса, сув тежамкор технологияларини жадал суръатда жорий қилиш, сув ресурсларини самарали бошқаришга ўтказиш, ирригация ва мелиорация тизимида илғор ва замонавий технологияларни кенг жорий этиш, илғор хорижий технологияларни тезкор қўллаш, соҳага ахборотлаштиришнинг замонавий механизмларини кенг қўламда киритиб бориш, хорижий тажрибаларни чуқурроқ жалб қилиш, шериклик маблағларини устувор йўналишда жалб этиш, албатта ўзининг ижобий натижасини беришига тўла асос яратади.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Ахмедов, А. К. (2014). Сув тежаш технологияларидан қишлоқ хўжалигида фойдаланишнинг иқтисодий самарадорлиги. *Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар*” илмий электрон журнали, (3).
2. Ахмедов И.А. Сув хўжалиги қурилишини ташкил қилиш, режалаштириш ва бошқариш. Дарслик.— Тошкент: «Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти» нашриёти, 2010. — 272 б.
3. Журабеков И, Умурзоков М. “Ўзбекистон: яқин тарихга бир назар”. Оммабоп рисола. -Т.: -2023. 198 б.
4. Икрамова М.Р. Сув омборлари гидрологияси. Ўқув қўлланма. – Тошкент: Бактрия Пресс, 2019, 176 бет.
5. Қашқадарё вилояти Қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси ҳисоботи. – Қарши.: 2024, 102 бет.
6. Cosgrove, W. J., & Loucks, D. P. (2015). Water management: Current and future challenges and research directions. *Water Resources Research*, 51(6), 4823-4839.
7. Умаров, С. Р. (2017). Сув хўжалигини инновацион ривожлантириш ва уни қўллаб-қувватлашнинг асосий йўналишлари. *Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар*, (1).
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2013-2017 йилларда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини янада яхшилаш ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1958-сонли Қарори. 2013 йил 19 апрел.
9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Томчилатиб суғориш тизимини ва сувни тежайдиган бошқа суғориш технологияларини жорий этиш ва молиялаштиришни самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 176-сонли Қарори. 2013 йил 21 июн.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси сув хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 6024-сонли Фармони. 2020 йил 10 июл.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Қуйи бўғинда сув ресурсларини бошқаришни такомиллаштириш ҳамда сув истеъмолчилари орасидаги муносабатларни тартибга солиш чора тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-145-сонли Қарори. 2022 йил 1 март.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Пахта хом ашёсини етиштирувчилар фаолиятини янада қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-23-сонли Қарори. 2023 йил 26 январ.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 4 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).